

OPEN MONUMENTENDAG

in de gemeente Oss 11 - 12 september 2021

OSS

BERGHEM

HERPEN

NEERLANGEL

RAVENSTEIN

DEURSEN

HAREN

MEGEN

MACHAREN

LITH

LITHOIJEN

MAREN-KESSEL

GEFFEN

Welkom op onze Open Monumentendag!

Kijk voor de meest actuele informatie, ook in verband met eventuele coronamaatregelen, op:
www.stadsarchiefoss.nl en
www.trefhetinoss.nl/open-monumentendag-oss

Mijn monument, jouw monument

Een monument is van een eigenaar. Maar erfgoed is van de gemeenschap. Dat hebben wij als huidige generatie geërfd van de vorige generaties. Ons erfgoed is dus van ieder van ons. We delen het met elkaar, waardoor het waarde krijgt en verbindt. En in de wijze waarop wij met elkaar nu hiermee omgaan, laten wij zien welke waarde wij eraan hechten om dit door te geven aan de volgende generatie. Dat willen we in onze gemeente uitstralen en uitdragen. Het thema van de Open Monumentendag 2021 sluit hier mooi op aan: 'Mijn monument, jouw monument'.

Ons erfgoed illustreert de bijzondere gemeente die we als Oss zijn. We zijn als het ware een 'Stadteland'. Met alle samenvoegingen van voorheen zelfstandige gemeenten zijn we in de loop van de jaren uitgegroeid tot een grote gemeente die bestaat uit een middelgrote stad, twee historische stadjes, 21 andere kernen en een heel groot gevarieerd buitengebied: getekend door de Maas, polderland, bos, kerktorens, molens en agrarisch gebruik. Al deze onderdelen hebben hun eigen historie. Dit zien we terug in onze vele monumenten: 244 Rijksmonumenten en 296 gemeentelijke monumenten, waaronder ruim 60 religieuze gebouwen en in ons landschap. En ook nu nog herkennen we dit in de vele uitingen van eigen identiteiten naast wat wij gemeenschappelijk hebben. Deze combinatie van het vele materiële en immateriële erfgoed maakt Oss tot een interessante en grote erfgoedgemeente.

Erfgoed leeft in Oss. Samen met vele enthousiaste eigenaren, maar liefst 9 heemkundekringen en 5 archeologie-verenigingen en andere vrijwilligers werken we aan het beschermen, beheren en behouden van het erfgoed. Maar met name ook aan het beleefbaar maken en het betrekken van inwoners bij ons erfgoed. Want ons erfgoed met haar verhalen gaat ook over onze identiteit en verbinding als gemeenschap. Wat wij als generatie van nu op onze beurt verrijken en doorgeven aan de generatie na ons. Kortom, wij zijn zuinig en trots op ons Osse erfgoed. We willen het toekomst geven en doorvertellen aan onze kinderen en mensen van elders.

Tijdens de Open Monumentendag zijn bijna vijftig monumenten gratis te bezoeken en worden er allerlei activiteiten verspreid over de gemeente georganiseerd. Deze dag wordt gecoördineerd door het Stadsarchief Oss en wordt mede mogelijk gemaakt door vele betrokken erfgoedorganisaties, vrijwilligers en monumenteneigenaren die de monumenten openstellen en de activiteiten organiseren. Ik ben hen zeer erkentelijk voor hun inzet hiervoor.

Wij nodigen u graag uit om het vele moois dat onze gemeente aan erfgoed te bieden heeft, te komen bezichtigen, de verbinding op te zoeken en het verhaal door te vertellen.

mr J. van der Schoot
Wethouder Erfgoed c.a.

BUSEXCURSIE

ontdek de monumenten
in de gemeente Oss

Helaas geannuleerd

Op zaterdag 11 september rijdt om 10.00 uur en 13.30 uur weer een excursiebus langs verschillende monumenten in de gemeente Oss. In de bus is een gids aanwezig die tijdens de rit informatie geeft over de monumenten en andere wetenswaardigheden. Er wordt onderweg op één of twee plekken een stop gemaakt. Hier wordt een rondleiding door een of meerdere monumenten gegeven en/of een wandeling gemaakt. Ook de route zelf, door het mooie landelijke gebied van de gemeente Oss, is zeker de moeite waard.

De busexcursie op zaterdagochtend 11 september om 10.00 uur gaat naar de Maasdorpen: eerst naar Lith waar onder andere de Sint-Lambertuskerk bezocht wordt en vervolgens naar de voormalige pastorie in Maren-Kessel.

De busexcursie op zaterdagmiddag 11 september t/m 13.30 uur bestaat uit een middagje Ravenstein waarbij onder andere het leerlooierijhuisje, de molen en de smederij bezocht worden. Bij deze excursie moet vrij veel gelopen worden.

Praktische punten

- Het start- en eindpunt van de bussen is de parkeerplaats achter het gemeentehuis, Raadhuislaan 2 in Oss.
- Deelname aan de busexcursie is gratis.
- **Reserveren is verplicht** in verband met het beperkte aantal plaatsen. Dit kan vanaf dinsdag 17 augustus bij het Stadsarchief, bij voorkeur via de mail: informatie@stadsarchiefoss.nl. Reserveren kan eventueel ook telefonisch op aan de balie op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.00 tot 17.00 uur: T: 0412 – 842010, Stadsarchief Oss, Raadhuislaan 10 (in de Bibliotheek Oss) in Oss. Tijdig reserveren wordt aanbevolen. Vol = vol.
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering maar voor één van de bustochten gereserveerd worden.
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering voor maximaal 4 personen gereserveerd worden.
- Graag bij verhindering tijdig afmelden, zodat iemand anders uw plaats kan innemen.
- Als u niet goed ter been bent, kunt u het beste met de bus van 10.00 uur meegaan. In de middag moet vrij veel gelopen worden. Er is een mogelijkheid om een rollator onderin de bus te plaatsen. De bus heeft wel een hoge instap/trap. Grotere hulpmiddelen zoals scootmobiel, is helaas niet mogelijk.
- De excursies duren ongeveer 3 uur.
- Voor koffie/thee wordt onderweg gezorgd.

GEZINSFIETSTOCHT langs de monumenten op 12 september

Op zondag 12 september organiseert Toerclub de Windmolens uit Geffen in samenwerking met fietshandel Bike+ uit Oss en het Stadsarchief Oss de jaarlijkse Bike+ toer. Na het succes van 2018 en 2019 gaat ook deze toertocht weer langs diverse mooie monumenten, door het groen en langs het water. De route voert onder andere langs: Berghem, Haren, Dieden, Demen, Ravenstein, Neerloon, Overlangel, Keent, Reek, Schaijk en terug naar Oss. Deelnemers kunnen kiezen uit 2 afstanden: 40 of 60 kilometer. Start en finish is bij Hotel de Naaldhof in Oss. Ook dit jaar wordt er weer gezorgd voor een aantal mooie pauzeplaatsen met horecafaciliteiten. Natuurlijk kunnen de deelnemers onderweg de open monumenten bezoeken.

Praktische punten

Start en inschrijving:

zondag 12 september tussen 10.00 uur en 12.30 uur. Inschrijven op de startplaats. Een routebeschrijving wordt bij de inschrijving verstrekt.

Sluiting en eindtijd:

18.00 uur

Start en Finishplaats:

Hotel de Naaldhof, Docfalaan 22 in Oss

Kosten: € 4.-

per persoon, ter plekke te betalen

Organisatie:

TC De Windmolens/Bike+, T 06-51532589, www.dewindmolens.nl
Deelnemers fietsen op basis van een routebeschrijving en/of GPS track.
Er zijn traktaties onderweg en er is een bezemwagen en EHBO aanwezig.
De tocht wordt verreden met inachtneming van de dan geldende coronarijlijnen. Kijk voor meer informatie op: www.dewindmolens.nl.

NIEUW tijdens de Open Monumentendag: GEOCACHING

Om iets extra's te bieden en meer mensen te betrekken bij de Open Monumentendagen hebben we een nieuw onderdeel aan deze dagen toegevoegd, namelijk: geocaching.

Wat is geocaching?

Simpel gezegd is het een soort zoektocht naar een schat, cache genoemd. Met behulp van een app op je smartphone of via GPS (Global Positioning System) zoek je locaties waar andere mensen zo'n cache hebben verstopt. Vaak worden de coördinaten gegeven en dan kun je zo naar de locatie gaan om te zoeken. Als je de cache hebt gevonden, dan noteer je je naam in het logboek dat in de cache zit en 'log' je de vondst in je geocaching-app op je telefoon. Je plaatst alles weer terug zoals je het hebt gevonden, zodat de volgende schatzoeker er weer plezier aan kan hebben!

Caches zijn er in verschillende vormen en maten. Bijvoorbeeld kleine caches, zoals een ouderwets filmrolletje of een nepsteen en grote caches zoals tupperware bakken. Daarnaast kunnen de locaties van de caches ook erg variëren. Je hebt makkelijke locaties, bijvoorbeeld in een voortuin, onder een bankje of in een holle boom, maar ook moeilijke locaties zoals hoog in de boom of onder water. Het leuke van geocaching is dat je op plekken komt waar je anders misschien niet zo snel zou komen. Je kunt op deze manier veel leren van je omgeving en je komt in beweging, want je moet naar de verstoppplaatsen toe.

Kort voor de Open Monumentendag wordt in de buurt een aantal monumenten in de gemeente Oss caches verstopt. Je kunt ze vinden via de geocachingapp. Je kunt deze app downloaden via de Appstore (Apple) of Google Play (Android). Meer informatie vind je op www.geocaching.nl. Veel plezier alvast!

FOTOWEDSTRIJD OPEN MONUMENTENDAG

Het thema van deze Open Monumentendag is:

Mijn monument is jouw monument. Leg tijdens de Open Monumentendag jouw favoriete monument in de gemeente Oss op een foto vast. Dat hoeft niet een van de monumenten in deze folder te zijn. Het hoeft zelfs niet eens een officieel gemeentelijk of rijksmonument te zijn. Het mag ook een ander bouwwerk zijn dat voor jou bijzonder is. Het mag eeuwenoud zijn of juist net gebouwd zijn. Bijvoorbeeld je school of je kantoor, de winkel waar je zo graag shopt, de sportschool of voetbalkantine, die oude boerderij waar je dagelijks langskomt. Je mag een overzichtsfoto maken of juist een mooi detail vastleggen.

Kortom; laat met een foto zien waarom juist dit gebouw zo bijzonder voor jou is.

Je kunt hiermee een leuke prijs winnen.

SPELREGELS

- De foto moet gemaakt zijn op 10, 11 of 12 september 2021.
- De foto moet worden aangeleverd voor 1 oktober 2021.
- De foto moet digitaal via de mail worden aangeleverd aan het Stadsarchief: informatie@stadsarchieffoss.nl
- In de bestandsnaam moet de naam van de fotograaf en de naam van het gebouw staan.
- In de mail moeten de volgende gegevens staan: voornaam, achternaam, leeftijd, adres, telefoonnummer, mailadres. Deze gegevens worden alleen voor gebruik voor contact over deze wedstrijd.
- De foto dient een minimale beeldgrootte te hebben van 1800 x 1800 pixels en een maximale beeldgrootte te hebben van 6000 x 6000 pixels, met daarbij een maximale bestandsomvang van 10 MB.
- De foto dient te worden aangeleverd als JPG-bestand.
- Per deelnemer mag er één foto worden ingestuurd.
- Foto's mogen slechts beperkt bewerkt zijn. Het toevoegen, bewerken of verwijderen van bepaalde beeldelementen waardoor de inhoud/het uiterlijk van de foto verandert, is niet toegestaan. Het samenvoegen van de foto, het toevoegen van teksten of het maken van collages is niet toegestaan. De foto mag niet voorzien zijn van een watermerk.
- Professionele fotografen zijn uitgesloten van deelname.
- Door inzending geeft de deelnemer de organisator het recht om de foto te gebruiken en te publiceren om publiciteit te genereren voor de jaarlijkse Open Monumentendag.
- Iedereen kan meedoen, alle leeftijden zijn welkom.
- Een deskundige jury kiest uit alle inzendingen de mooiste foto die het beste bij deze fotowedstrijd past.
- De beste drie inzendingen krijgen een leuke prijs.
- Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.
- De winnaars krijgen voor 1 november 2021 persoonlijk bericht.

Grote Kerk

Kerkstraat 15, Oss
www.grotekerkoss.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 13.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- Tijdens openingstijden kan (als dit mogelijk is met de coronamaatregelen) elk heel en half uur met een gids de kerktoeren beklommen worden. Hierbij zijn ook het orgel, de stucgewelven, de klokken en het carillon te zien. De torenbeklimming duurt circa 1,5 uur. Minimum leeftijd is 12 jaar. De torenbeklimming is op eigen risico.
- In de sacristie is een tentoonstelling van kerkschatten te bezoeken.
- Er is tijdens deze dagen de gelegenheid om met een gids of handleiding door de kerk te lopen.

Over het monument

De Grote Kerk is een rijksmonument en is in neogotische stijl gebouwd. Deze rooms-katholieke kerk, die gebouwd werd van 1857 tot 1859, is de oudste nog bestaande kerk in Oss. Hij kwam in de plaats van de oude Sint-Willibrordus-kerk uit 1400. Sint Willibrordus is de patroonheilige van de stad Oss. De nieuwe kerk werd toegewijd aan de Maagd Maria Onbevlekt Ontvangen.

De kerk is gebouwd naar ontwerp van architect H.J. van Tulder. Het interieur is sterk geïnspireerd op de bekende gotische Sint-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch. De mooie gebrandschilderde ramen dateren uit het eind van de negentiende eeuw. Osse ondernemers en rijke burgers hebben het interieur van de kerk met geschenken verfraaid. De hoge toren is kenmerkend voor het centrum van Oss. Opvallend is dat de toren geen spits heeft, maar een bakstenen balustrade als bekroning.

Tijdens de Open Monumentendag kan met een gids de 57 meter hoge toren beklommen worden. Bij helder weer biedt dit een prachtig uitzicht over Oss en wijde omgeving.

Rondje rond de kerk.

De stadsgidsen van het Maasland Gilde bieden tijdens de Open Monumentendag een gratis thema-wandeling aan: Rondje rond de kerk. Deze wandeling duurt ongeveer een uur en start op zaterdag en zondag om 11.00 en 14.00 uur. Start bij de entree van de Grote Kerk.

Museum Jan Cunen (Villa Constance)

Molenstraat 65, Oss

T: 0412 798 000, www.museumjancunen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- Tentoonstellingen: Jan Cunen blijft thuis; Een Mo Ment Nu van Willum Geerts en Kunst op de WC van Koos Buster

Over het monument

Villa Constance, het monumentale gebouw waarin Museum Jan Cunen is gehuisvest, kent een rijke en gevarieerde geschiedenis sinds de bouw als fabrikantenvilla in 1888. Sinds 2001 is de villa een rijksmonument. Het pand diende in de afgelopen eeuw onder andere als meisjespensionaat, stadhuis en poppentheater. Al in 1935 werd in het souterrain een museum ingericht door archivaris Jan Cunen. Vandaag de dag huist Museum Jan Cunen in Villa Constance. Museum Jan Cunen is een eigenwijs museum met afwisselende tentoonstellingen, activiteiten, een shop en café. Tijdens de Open Monumentendag biedt het museum gratis entree en zijn er maar liefst drie tentoonstellingen te zien: Jan Cunen blijft thuis; Een Mo Ment Nu van Willum Geert en Kunst op de WC van Koos Buster

Foto: Hans van der Grient

Nucleaire schuilkelder

Ingang bij het toegangshek van de parkeerkelder naast

de supermarkt Coop aan het Heschepad 49, Oss

www.maaslandgildeoss.nl/index.php/stadswandelen

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 11.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- Er zijn verschillende kleine ruimtes in dit monument wordt ter plekke wat de eventuele coronamaatregelen zijn.

Helaas geannuleerd

Over het monument

Tijdens de Koude Oorlog, in de tweede helft van de vorige eeuw, stonden twee machtsblokken lijnrecht tegenover elkaar. Hierdoor was er een dreiging voor een oorlog met kernwapens. Om de bevolking bescherming te bieden tegen een atoomaanval, moesten er ook in Nederland schuilkelders komen. In 1970 startte het Ministerie van Binnenlandse Zaken met de bouw van openbare schuilgelegenheden. Dit werd in combinatie met de aanleg van grote gebouwen gedaan. In 1982 is het appartementencomplex aan het Heschepad bij het Jurgensplein gebouwd. Hieronder werd een schuilkelder in de parkeerruimte gebouwd. In 1986 is deze schuilkelder door burgemeester Van Veldhuizen geopend. De schuilkelder kon als Nucleaire-, Biologische- en Chemische schuilkelder (NBC) worden gebruikt. De schuilkelder is gemaakt voor 3.800 personen en was bedoeld om 2 dagen in te kunnen overleven. Oss telde toen 40.000 inwoners. Omdat de inventaris nog vrijwel compleet is, met onder andere opklapbedden, lange rijen wasbakken en wateropslag, is de schuilkelder dit jaar benoemd tot gemeentelijk monument.

Molen Zeldenrust

Kruisstraat 37, Oss

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 10.00 tot 16.00 uur

Over het monument

Oss had waarschijnlijk al heel vroeg een molen. In 1350 heeft Oss al het recht van molendwang. Dat wil zeggen dat de inwoners van Oss, Heesch, Berghem en Nistelrode verplicht waren hun graan in Oss te laten malen. De eerste molen van Oss stond aan de Oude Molenstraat. Deze molen werd in 1867 afgebroken. In 1860 werd deze molen, Zeldenrust, aan de Kruisstraat gebouwd. Rond de Tweede Wereldoorlog schakelde de molenaar over op motorkracht voor de aandrijving van de maalstenen. Maar de molen raakte in verval. In 1971 werd de molen, niet veel meer dan een stenen romp, aan de gemeente Oss verkocht. In 1978 is de molen gerestaureerd. Enkele jaren geleden is het voegwerk van de romp van de molen gerestaureerd en is het pleintje voor de molen opnieuw ingericht.

Molen Nieuw Leven

Nieuwe Brouwerstraat 49, Oss

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 10.00 tot 13.00 uur

Over het monument

In 1894 begon de bouw van de molen Nieuw Leven, die in 1895 klaar was. Eind jaren dertig werd de molen wit geschilderd. In de volksmond heet(te) hij dan ook 'de witte molen'. In 1960 kocht de Philipsfabriek de molen, die tegen de rand van het toenmalige fabrieksterrein lag. Philips verbouwde de molen tot vergader- en ontvangstruimte. Met deze nieuwe functie veranderde het karakter van de molen sterk, ondanks dat zoveel mogelijk van het oorspronkelijke molenwerk bewaard werd. Rond 1985 werd de gemeente Oss eigenaar van de molen. De molen werd gerestaureerd, hierbij werd ook de witte verf laag weggehaald. In 1992 kon de molen weer malen.

Het Vorstengraf

Aan de Zwaardweg, nabij de fietstunnel onder de snelweg A59, Oss
www.bezoekdemaashorst.nl/het-oergebied/oerschatten/vorstengraf-van-oss

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Activiteiten

Op zondag 12 september is tussen 13.00 en 16.00 uur een gids aanwezig.

Over het monument

Het Vorstengraf is een belangrijk icoon van Oss. Met een doorsnede van 53 meter is dit de grootste grafheuvel van Nederland. Het graf dateert uit de vroege ijzertijd (circa 700 voor Christus) en ligt bovenop een kleinere grafheuvel die duizend jaar eerder in de bronstijd is aangelegd. Het vorstengraf is ontdekt in 1933 en is beroemd door de rijke grafgiften, waaronder een ritueel gebogen zwaard. Dat zwaard was verpakt in situla, een grote bronzen emmer. Het was versierd met goud, wat in die tijd heel bijzonder was. Begin 2019 is op een rotonde in het centrum van Oss een grote kunstzinnige versie van dit gebogen zwaard en de situla geplaatst.

In dit gebied is een groot aantal graven uit de prehistorie bekend. Dicht bij het grote Vorstengraf zijn enkele andere grafheuvels gereconstrueerd. Twee daarvan zijn omringd door zogenaamde paalkransen. Stichting Vorstengraf Oss heeft uitgebreide informatiepanelen bij de monumenten geplaatst.

Foto: RMO Leiden

Paalgraven

Langs de Rijksweg N324 van Oss naar Grave, direct na het viaduct links
www.bezoekdemaashorst.nl/het-oergebied/oerschatten/vorstengraf-van-oss

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Tip: het monument is het beste met de fiets en lopend te bezoeken. De fiets kan bij de poort langs de Rijksweg N324 neergezet worden. Er is ook een fietsroute tussen het Vorstengraf en Paalgraven aangegeven.

Over het monument

Dit prehistorische grafveld staat bekend onder de naam Paalgraven of Zevenbergen. In de bronstijd en vroege ijzertijd (ongeveer 2000 - 500 voor Christus) werden hier regelmatig mensen begraven. Onder een van de grafheuvels zijn zeer bijzondere voorwerpen gevonden. Waarschijnlijk ligt hier een belangrijk persoon begraven, vergelijkbaar met het nabijgelegen Vorstengraf. In 2014 is dit archeologische monument hersteld en heropend. De reconstructie laat de laatste gebruiksfase van het grafveld zien. Alle grafheuvels en palenrijen zijn op hun oorspronkelijke plaats gereconstrueerd. Ook de heidevegetatie draagt bij aan het beeld zoals archeologen denken dat het er ruim 2500 jaar geleden heeft uitgezien. Er is een uitkijktoren waarvandaan je het terrein en het dichtbij gelegen Vorstengraf, kunt overzien. Panelen op het terrein en bij de wandelroute geven meer informatie over deze bijzondere plek. Op het terrein is recent een galg geplaatst. In de middeleeuwen stond op een van de grafheuvels een galg. Hier werden misdadigers opgehangen. Ze bleven hier lang hangen om reizigers die van de richting Zeeland naar Oss en Berghem gingen, te waarschuwen.

Sint Willibrorduskerk

St. Willibrordusstraat 40, Berghem
www.parochiewillibrordus.nl/kerken/st-willibrordus

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur

Over het monument

De rooms-katholieke Sint Willibrorduskerk is heel bijzonder: het is deels een vrij nieuw en deels een eeuwenoud gebouw. In 1848 moest het middeleeuwse kerkgebouw wijken voor een neogotische kerk, maar de oude toren mocht blijven staan. Dit nieuwe kerkgebouw werd in 1895 na een blikseminslag door een brand verwoest, dus er moest al snel weer een nieuwe kerk gebouwd worden. Dit werd de huidige kerk: een neogotische kruisbasiliek uit 1900 naar ontwerp van architect W. Th. van Aalst. Het werd gebouwd tegen de westzijde van de middeleeuwse toren, die de brand overleefd had. Deze toren werd verhoogd met een klokkenverdieping en bekroond met een nieuwe spits. Het kerkgebouw bezit een van de gaafste neogotische kerkinterieurs in de provincie. De zandstenen altaren staan nog op hun plaats, de biechtstoelen zijn er nog, de communiebanken scheiden nog steeds priesterkoor en schip en tegen de pilaren rusten de talrijke heiligenbeelden op hun sokkels. Het merendeel van het snij- en beeldhouwwerk van de preekstoel en beelden is afkomstig uit het atelier van Hendrik van der Geld uit 's-Hertogenbosch en is rijk aan symboliek. Het kerkgebouw en de toren zijn allebei een rijksmonument.

De Pastorie en pastorietauin

Julianastraat 37, Berghem

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur
Het park is het hele jaar geopend van zonsondergang tot zonopgang

Over het monument

De pastorie van Berghem stamt uit 1903 en is een gemeentelijk monument. Het gebouw staat midden in een grote parkachtige tuin, die als openbaar park wordt gebruikt.

De pastorie is net als de Sint Willibrorduskerk gebouwd naar een ontwerp van architect W.Th. van Aalst. In 1899 volgde pastoor C. van Tetering zijn voorganger J. van Asten op. Pastoor van Tetering mocht meteen de taak van bouwpastoor op zich nemen en onder zijn leiding kwamen de prachtige neogotische kerk en pastorie tot stand, die er nu nog staan.

Pastorietauin

Bij het tot stand komen van een deel van het Berghemse centrumplan in 2010 is de pastorietauin als park het middelpunt geworden van het dorp. In de tuin staan platanen en nog enkele andere bomen die bij de aanleg van de nieuwe pastorietauin in 1903 zijn geplant. Het park is het hele jaar geopend van zonsondergang tot zonopgang.

Sint-Sebastianuskerk

Rogstraat 2, Herpen

www.bezoekdemaashorst.nl/locaties/453317084/st-sebastianuskerk

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Op beide middagen kan de kerk met deskundige toelichting bekeken worden.
- Er is een tentoonstelling van kazuifels, gewaden, vaandels en andere kerkelijke voorwerpen.
- Voor kinderen is er een speurtocht door de kerk.

Over het monument

De Sint-Sebastianuskerk in Herpen is een rijksmonument en is een van de best bewaarde gotische kerken in Brabant. De toren dateert uit de vijftiende eeuw. In 1907 werd de kerk verbouwd en uitgebreid. Dit gebeurde onder leiding van architect C. Franssen, die aan het begin van de eeuw ook actief was in Lith, Lithoijen en Geffen.

Tijdens deze restauratie- en uitbreidingswerkzaamheden werd op de koorgewelven een aantal bijzondere schilderijen ontdekt. Dit zijn rijke beschrijvingen van heiligenfiguren, passie-emblemen en rankornamenten. Het was waarschijnlijk een schenking van Philips van Kleef, heer van Ravenstein (1459-1528). Dit soort schilderijen is uiterst zeldzaam.

St. Jan de Doperkerk

St. Jansstraat 2, Neerlangel, www.neerlangel.nl,
www.vriendenvandekleinesintjan.nl

Openingstijden

Op zaterdag 11 en zondag 12 september van 10.00 tot 16.00 uur

Over het monument

In Neerlangel staat in de luwte van het bomenrijke kerkplein de St. Jan de Doperkerk, ook wel 'de kleine Sint Jan' genoemd. Ongeveer duizend jaar geleden, lang voor de stichting van het stadje Ravenstein, werd op een oeverwal van de rivier een kleine romaanse zaalkerk gebouwd. In 1869 is dit kerkje afgebroken en is op de oude fundamenteën de huidige kerk gebouwd. Daarbij werd de toren uit de elfde eeuw gespaard. Deze tufstenen toren is nu het oudste romaanse bouwwerk van Noord-Brabant.

De St. Jan de Doperkerk is in 2011 grondig gerestaureerd. De eeuwenoude tufstenen toren is opnieuw gevoegd en hersteld, het leien dak is volledig vernieuwd en ook de glas-in-loodramen zijn gerestaureerd. Het stucwerk van de westwand in de kerk is verwijderd waardoor de toren, de achterwand en de noklijnen van het elfde-eeuwse kerkje zichtbaar zijn geworden. Nu is nog duidelijker te zien dat het nieuwe neogotische schip op de oude fundamenteën is gebouwd, tegen de toren en de wand van het oude kerkje.

Deze kleine maar sfeervolle kerk is een rijksmonument en vervult tegenwoordig een rol als huis van rust, bezinning en gebed en is dagelijks voor iedereen toegankelijk

Het Oude Raadhuis

Toeristisch informatiecentrum Ravenstein (TIR)

St. Luciastraat 2, Ravenstein

www.toerismeravenstein.nl

Openingstijden

Omdat het Raadhuis verbouwd wordt kan het helaas niet bezichtigd worden. Het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein (TIR) dat in het raadhuis was gevestigd, zit nu op de hoek van de Peperstraat/Middelstraat

Over het monument

In het begin van de achttiende eeuw bestond het nog uit drie middeleeuwse huizen. In 1739 voegde Johan van Willigen de huizen samen. Nadat het als notariushuis dienst deed, werd het tot januari 2003 gebruikt als raadhuis. Sinds de samenvoeging van Ravenstein met de gemeente Oss wordt het gebouw onder andere gebruikt voor huwelijken, officiële ontvangsten, vergaderingen en tentoonstellingen. Sinds 2008 is hier het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein gevestigd.

Tegenover het Raadhuis staat een oude stadspomp op de plaats waar vroeger de stads- en brandput hebben gestaan. Rechts naast het Raadhuis staat een schandpaal, die in 2010 door de Heemkundekring Land van Ravenstein aangeboden is ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan van Ravenstein.

Stadswandeling

Tijdens de Open Monumentendagen organiseert de Heemkundekring Land van Ravenstein gratis stadswandelingen. Een gids neemt u mee langs diverse monumenten in Ravenstein en vertelt over de rijke geschiedenis van het historische stadje. U kunt zich aanmelden bij de balie van het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein (TIR) hoek van de Peperstraat/Middelstraat. Zaterdag 11 september start een stadswandeling om 14.00 uur, zondag 12 september begint de wandeling om 12.00 uur.

Leerlooierijhuisje

Walstraat 20 (aan de gracht achter Vidi-Reo), Ravenstein

www.leerlooierrijravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 uur tot 17.00 uur.

Activiteiten

- Gidsen verzorgen rondleidingen door de tuin en het huisje
- Live muziek
- Expositie Fotografie als hobby met oude fototoestellen
- Bij het nabijgelegen Vidi-Reo is een terras

Over het monument

Het lijkt een gewone tuin, met een leuk huisje erin. Maar het is een plek met een bijzondere geschiedenis. Het gaat hier namelijk om een overblijfsel van de voormalige 'Stoom- en Schoenlederfabriek Firma Ignaat Suermond'. Het huisje is een looischuur en het laatste restje van de 19e-eeuwse industriële bebouwing op de oude stadswal van Ravenstein.

Beneden in het huisje werden de huiden voorbereid. Het looien zelf vond zowel plaats in een stenen aanbouw als buiten, waar ook de looikuipen waren. Op de eerste verdieping van het houten gebouw werden de gelooide huiden gedroogd. In de wanden werden ventilatieluiken aangebracht, die het drogingsproces moesten bevorderen. De leerlooierij was op deze plek slechts een paar jaar in gebruik en werd aan de Walstraat voortgezet. Daarna was het lang een tuinhuis met stadstuin. Rond 2000 raakte het huisje in verval. De eigenaar van het complex, de gemeente Oss, vond financiering voor de restauratie en van 2007 tot 2009 werden de looischuur en de stadstuin gerestaureerd en ingericht als klein museum over de leerindustrie in Ravenstein. In de looischuur wordt een indruk gegeven over welke manier van een huid leer wordt gemaakt en van leer schoenen. Er is veel gereedschap aanwezig uit de tijd dat de werkzaamheden nog handmatig plaatsvonden. Ook zijn er zijn vele herinneringen aanwezig van de Ravo Leder- en Schoenfabrieken N.V. die aan de Nieuwstraat-Walstraat zat. De stadstuin is gereconstrueerd op basis van foto's uit het begin van de 20ste eeuw. In de tuin zijn machines geplaatst die werden gebruikt bij het leerlooien. De meeste machines komen uit de collectie van het voormalig museum van de familie Regovin in Cuijk.

De smederij

Landpoortstraat 19, Ravenstein
www.smederijverhoeven.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Er is een smid aanwezig die demonstraties van dit oude ambacht verzorgt
- Voor de kinderen is er een fotospeurtocht door het vestingstadje Ravenstein

Over het monument

De smederij van Verhoeven is in 1931 gebouwd met betonstenen van een plaatselijke steenfabriek. Eerder stond hier ook al een smederij, eigendom van Anastasius Verhoeven. Zijn zoon Antonius (Toon) nam de smederij over. Het was destijds een van de eerste elektrische smederijen; het vuur werd met een elektrisch aangedreven ventilator aangewakkerd.

In de smederij kunt u het oude gereedschap en smeedijzeren sierwerken van de smid zien. Speciaal op deze dagen wordt het vuur opgestookt en geeft een smid een demonstratie.

Sint-Josephkapel

Sint Luciastraat 5, Ravenstein

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur.
De Luciakerk is gesloten vanwege loslatend stucwerk van het plafond.

Over het monument

De rooms-katholieke Sint-Luciakerk, gebouwd in 1735, is de enige Duitse barokkerk in Noord-Brabant. De bouw is gefinancierd door een speciaal hiervoor opgerichte loterij. Dit eeuwenoude Loterijfonds Ravenstein keert nog elk jaar subsidie uit aan goede doelen in Ravenstein en is in 2021 benoemd tot immaterieel erfgoed. De Luciakerk stond de afgelopen tijd volop in de belangstelling omdat er een nieuwe bestemming voor werd gezocht.

De kerk is helaas niet toegankelijk vanwege loslatend stucwerk van het plafond.

Rechts van de pastorie van de Sint-Luciakerk staat de Sint-Josephkapel. Deze is wel te bezoeken. Hij maakte deel uit van het voormalige jezuïetenklooster uit de zeventiende eeuw. Nadat dit klooster werd gesloopt, kwam de kapel in het zicht en kreeg hij een voorgevel.

Garnizoenskerk

Servetstraat 3, Ravenstein
www.cultuur-ravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 12 september van 12.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Een stadsgids vertelt over de ontstaansgeschiedenis, de architectuur en de inrichting van de kerk.

Over het monument

Deze Nederlands Hervormde kerk uit 1641 is speciaal gebouwd voor het Staatse Garnizoen dat van 1621 tot 1672 in Ravenstein gelegerd was. Hij wordt daarom ook wel de Garnizoenskerk genoemd. Op een inwoneraantal van rond de 600 katholieken, was de komst van negen compagnieën van 150 tot 200 hervormde soldaten een enorme overmacht.

Het is een kleine, eenbeukige kerk in gotische stijl met een opmerkelijke houten kapconstructie. De voorgevel is door steunberen in drieën gedeeld en heeft blinde ramen, die in 1732 zijn dichtgemetseld. In de loop van de achttiende en negentiende eeuw is de kerk grondig gewijzigd. In 1968 is het zeventiende-eeuwse uiterlijk gereconstrueerd. De kerk heeft een kabinetorgel uit 1782. Ook zijn er diverse zeventiende-eeuwse voorwerpen bewaard gebleven, zoals het koorhek en een rijk vormgegeven preekstoel.

Molen De Nijverheid

Molensingel 6, Ravenstein
www.molenvanravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

De molen, brouwerij, streekproductenwinkel en bakhuisje zijn te bezichtigen en enthousiaste vrijwilligers vertellen over de historie en het productieproces

Over het monument

Stellingmolen De Nijverheid dateert uit 1857 en is gelegen binnen het beschermde stadsgezicht van het vestingstadje Ravenstein. Hij staat op het 'holle' Bastion Utrecht, een onderdeel van de oude vestingwerken en is met zijn 30 meter de hoogste molen van Noord-Brabant. Voor die tijd stond op dezelfde plaats een houten standerdmolen. De verhoging binnen het bastion heeft nog steeds de originele hoogte. Bij belegering van de vesting werd de oude standerdmolen soms in zijn geheel afgebroken zodat die niet kon worden beschadigd door de kogels van de vijand. Het kanon bij de molen wijst op de oude verdedigingsfunctie van het bastion.

Stadsmolen De Nijverheid wordt al jarenlang ingezet voor de productie van spelt en andere meelsoorten. Zowel voor gebruik door particulieren als bakkers in de omgeving. In het Bastion, het bijgebouw van de molen, produceert Stadsbrouwerij Wilskracht op ambachtelijke wijze haar prijswinnende speciaalbiere. Aan de molen is een bakhuisje met traditionele takkenbosoven gebouwd, waar (spelt)broden en andere producten gemaakt worden. In de streekproductenwinkel, in de buik van de molen, worden molenproducten en ander lekkers uit de omgeving verkocht

Philips van Kleefbolwerck (anno 1509)

Van Coothweg 1/Philips van Kleefpad (voorheen Pollekespad)
www.vestingravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 10.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Op beide dagen zijn gidsen aanwezig om rond te leiden en een toelichting te geven.

Over het monument

Dit vestingwerk uit steen en aarde, naar oud-Italiaans model, werd in 1509/1510 aangelegd door Philips van Kleef (1459-1528), soeverein heer van het Land van Ravenstein. Het is het oudste vestingwerk van dit model in Nederland. Het onderaardse deel werd in 1544 (deels) opgeblazen. In 1621 werd op dezelfde plaats het 'Hollandse' aarden bastion Famars aangelegd, als onderdeel van de vestingwerken naar oud-Nederlands model. De aarden wallen werden in 1673 in de gracht geschoven. Het Philips van Kleefbolwerck werd in 2011 door de eigenaar van het terrein herontdekt en in de periode 2012 - 2016 bezoekbaar gemaakt.

Tuinhuisjes bij R.K. Kerkhof

Molensingel/Philips van Kleefpad (voorheen Pollekespad)

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Uitleg over de restauratie door vrijwilligers van de Heemkundekring.

Over het monument

Het ene tuinhuis, in een neogotische bouwstijl, dateert uit 1875 en is een rijksmonument. Het andere tuinhuis, in ambachtelijke stijl, dateert van circa 1897 en is als gemeentelijk monument aangemerkt. De tuinhuisjes staan op restanten van de aarden wallen van de voormalige vestingwerken. Deze zijn in de stadsgracht geschoven. Op de brede oevers zijn in de negentiende eeuw tuinen aangelegd, waarop ook huisjes verzezen. Sinds het voorjaar van 2015 hebben vrijwilligers van de Ravensteinse heemkundekring en tuinders gewerkt aan het herstel van deze historische monumenten. De huisjes zijn in gebruik bij de tuinders van de nabijgelegen volkstuinten. Bij de huisjes is een boomgaard ingericht met oude fruitrassen.

Klooster Soeterbeeck

Elleboogstraat 2, Deursen - Dennenburg
www.ru.nl/soeterbeeck

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 10.00 tot 16.00 uur

Over het monument

Soeterbeeck is een voormalig klooster van de zusters Augustinessen. Tegenwoordig is het in gebruik als studie- en conferentiecentrum van de Radboud Universiteit Nijmegen. In 1732 kochten de zusters Augustinessen het kleine landgoed Den Bogaert te Deursen, bij Ravenstein. Noodgedwongen moesten zij hun klooster in Nuenen verlaten. In de loop van de eeuwen is het complex diverse malen uitgebreid en verbouwd. De oudste vleugel van het huidige complex dateert uit 1733. In 1906 is de neogotische kapel aangebouwd en in 1954 is het klooster voor de laatste maal uitgebreid. In 1997 hebben de zusters Augustinessen Soeterbeeck verlaten en het klooster met de antieke inboedel overgedragen aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Sint Rochuskapel en Antoniuskapelletje

Rondestraat 26, Deursen

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 9.00 tot 18.00 uur

Over het monument

Op de Kapelhof aan de Rondestraat in Deursen staat een achthoekige bakstenen kapel. Deze kapel dateert uit 1745 en is gewijd aan twee heiligen: de HH. Rochus en Antonius Abt. Beiden zijn heiligen die tegen de pest beschermen. Priester Wilhelm Antoon van den Broeck, telg van een uit Deursen afkomstig adellijk geslacht, liet de kapel bouwen. Hij kwam tot deze vrome daad nadat zijn ouders met succes beide heiligen hadden aangeroepen. Vroeger kwam men van verre op bedevaart om heiligen te vereren. Boven de deur van de kapel staat dan ook "degenen die geslagen zullen zijn door de pest en den bijstand van Rochus zullen aanroepen zullen gezondheid verwerven".

In de kapel zijn verschillende bijzondere stukken te zien: een sober barok houten altaartje dat waarschijnlijk uit de achttiende eeuw dateert en een altaarstuk uit 1903. Op het schilderij staat een voorstelling van Rochus. Boven de heilige zweven twee engeltjes en op de achtergrond zijn de parochiekerk en de kapel te zien. In de kapel staat tevens sinds 1993 een groot beeld van Rochus, geschonken door een oud-inwoner van Deursen.

Voor de St. Rochuskapel, op de hoek van de Kapelhof, staat een klein Antoniuskapelletje. In de regio woedde in 1635 en 1636 de pest, die veel dodelijke slachtoffers eiste. Deze pestepidemie had zo'n grote impact op de bevolking, dat een jaar later een Antoniuskapelletje werd opgericht voor de aanbidding en verering van deze pestheilige. In de kerk van Deursen bestond al vanaf het midden van de zestiende eeuw een Antoniusaltaar.

Helaas geannuleerd

Erfgoedlokaal 'Haren ons dorp'

In de voormalige kloosterboerderij van klooster Bethlehem, Kerkplein 6, Haren
www.harenonsdorp.nl

Openingstijden

Op zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 uur tot 15.00 uur

Activiteiten

In het Erfgoedlokaal is de expositie 'Zichtbaar Verleden 1940 - 1950' te zien.

Over het monument

In de prachtige ambiance van het voormalige klooster Bethlehem - van de zusters 'Penitenten van de Eenheid' te Haren - is in de aangrenzende kloosterboerderij het Erfgoedlokaal Haren gevestigd. Door de wisselende exposities die hier worden ingericht, kan de bezoeker kennis maken met de geschiedenis van het dorpje Haren en de directe omgeving. Er is ook aandacht voor de wandel- en fietsroutes in het Brabantse landschap. Een grote groep vrijwilligers en 'Vrienden van het Erfgoed Haren' zet zich hier actief in voor het behoud van het cultureel-historische erfgoed van Haren en directe omgeving. Buiten de Open Monumentendag is het Erfgoedlokaal elke eerste zondag van de maand geopend van 11.00 tot 15.00 uur.

Over de expositie

In de jaren 2019 - 2020 was Nederland in de ban van '75 jaar bevrijding'. Het moest een jaar worden met vele herdenkingen en festiviteiten. Corona deed anders beslissen. Nederland werd net als in de oorlogsjaren onderworpen aan strenge regeringsmaatregelen en er was zelfs weer een avondklok. Gelukkig leefden we met corona in vrede. Dat het in de oorlogsjaren wel anders was, laat het Erfgoedlokaal Haren zien met de tentoonstelling 'Zichtbaar Verleden 1940 - 1950' in het kader van dit bevrijdingsjubileum. Samen met heemkundevereniging Berchs-Heem en Stadsarchief Oss wordt een beeld geschetst hoe de bevrijding, die op zondag 17 september 1944 door de geallieerden werd ingezet, is ervaren.

Er zijn tastbare voorwerpen en filmbeelden te zien met thema's als mobilisatie, het verzet, de Jodenvervolgung, persoonlijke verzorging en spraakmakende oorlogsgebeurtenissen in de regio. Na het bekijken van de tentoonstelling is er een mogelijkheid voor een kopje koffie of thee aan de koffietafel.

In het vestingstadje Megen is tijdens de Open Monumentendag van alles te doen. Er is de 'Megense Batterij', een kampement op de Maasdijk met saluutschoten door de kanonnen. Het stadscentrum is autovrij en is versierd met banieren. Diverse ateliers zijn geopend, veel monumenten zijn van buiten en binnen te bezichtigen en er zijn veel gezellige restaurants en terrassen.

Toeristisch Informatiecentrum 'Megen op de kaart' (TIM)

Broeder Everardusplein 1, Megen
www.toerismemegen.nl/

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Aanmelden voor stadswandelingen met gids door Megen (zie kader)
- Kinderpuzzeltocht en speurtochten
- Historische wandelroute 'Megen in Beeld' en diverse wandel/fiets routes verkrijgbaar

Het Toeristisch Informatiecentrum Megen op de kaart (TIM) is gevestigd in een mooi lokaal in Acropolis. Tijdens de Open Monumentendagen is het Toeristisch Informatiecentrum Megen hét vertrekpunt van een bezoek aan Megen. Er is een fraaie maquette van het vestingstadje Megen anno 1570 aanwezig, die laat zien hoe de vestingwerken er uitzagen en dat het stratenplan nog altijd gehandhaafd

Stadswandeling

Het TIM verzorgt gratis stadswandelingen door Megen: op zaterdag 11 september om 13.00 uur en op zondag 12 september om 12.00 en 14.00 uur. Aanmelden via: stadswandeling@toerismemegen.nl of ter plekke bij het TIM, als er nog plaatsen zijn.

Gemeenschapshuis Acropolis

Broeder Everardusplein 1, Megen
www.acropolis-megen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Café In 't Vaticaan open
- Gezellig terras op het plein met muziek en attracties
- Expositie Heemkundekring in de Heemkamer (op de eerste verdieping) en in de Acropolis-tuin
- Het GBKO (Genootschap Beeldende Kunst Oss) viert het 60 jarig bestaan bij KUNSTVOER in Acropolis. 40 leden exposeren hier hun recente werk.

Over het monument

Deze voormalige Latijnse school / Seminarie werd in twee fasen (1884 en rond 1900) in neogotische stijl gebouwd naar ontwerp van architect E.J. Margry, ter vervanging van het oude gymnasium. In het oude deel (rechterzijde) bevond zich de kapel (nu theaterzaal) en beneden de recreatiezaal (nu zaal Plein 1). Het gymnasium was tot 1967 in het gebouw gehuisvest. De broeders Franciscanen waren er leraar en de studenten woonden in kosthuizen bij de gewone burgerij. In het rechterdeel van de aanbouw was van 1890 tot 1942 het gemeentehuis gevestigd, nog herkenbaar aan het stadswapen boven de toegangsdeur. Vanaf 1971 is dit rijksmonument het gemeenschapshuis van Megen. Na de grondige renovatie van 2012/2013 wordt het eveneens gebruikt voor workshops, meetings, toneel, theater, feesten en trouwerijen. Bij de restauratie zijn veel oude elementen behouden of hersteld: neogotische dakkapellen, kalkstenen beeld van H. Antonius, strengpersstenen mozaïek, glas-in-loodvensters (H. Franciscus en Maria), opengewerkte dakruiter met naaldspits, sjabloonbeschilderingen op plafonds en een hardstenen plaqueette met gelauwerde helm, hond en leeg wapenschild.

Kloosterkerk van de Franciscanen

Kloosterstraat 6, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september is de kerk de gehele dag geopend en op zondag 12 september is de kerk open vanaf 10.30 uur

Over het monument

De kloosterkerk is een onderdeel van het franciscanenklooster Sint Antonius van Padua en is gebouwd in een laat-barokstijl. De bouw startte in 1670, in datzelfde jaar is de kerk in gebruik genomen.

Het barokke kloostercomplex (niet te bezoeken tijdens de Open Monumentendagen) is in de zeventiende eeuw gebouwd toen de verdreven minderbroeders uit 's-Hertogenbosch onderdak vonden in het katholieke Megen. In de loop van de tijd zijn de taken van de broeders veranderd. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd ervoor gekozen om het klooster een plek te laten zijn waar broeders van elders zich enige tijd kunnen terugtrekken. In de jaren zeventig en negentig van de vorige eeuw zijn kerk en klooster grondig gerenoveerd. Tegenwoordig staat het huis vooral open voor mensen die een paar dagen komen meeleven met de broeders en die op zoek zijn naar meer diepgang in hun leven.

Kapel van Broeder Everardus (Heilig Bruurke)

Kloosterstraat 6, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Op zaterdag 11 en zondag 12 september is de grafkapel de gehele dag geopend

Over het monument

De grafkapel naast de kerk stamt uit 1954 en was oorspronkelijk bedoeld om ook vrouwen, die een mannenklooster niet mochten binnengaan, de gelegenheid te geven te bidden bij het graf van het 'Heilig Bruurke'. Broeder Everardus Witte (1868 -1950), beter bekend als het Heilig Bruurke, was portier in het Franciscaner klooster van 1899 tot 1929 en verbleef in dit klooster tot aan zijn dood in 1950. Hij had een eenvoudige levenswijze en kwam vooral in zijn gebeden op voor de onderkant van de Megense gemeenschap. Na zijn dood werd hij daarvoor vereerd met een eigen kapel, waar nu nog dagelijks mensen in zijn mouwen of kraag een briefje met een wens achterlaten. Deze briefjes worden door de franciscanen betrokken in de eucharistievieringen. De kapel ligt naast de kloosterkerk.

Kloostertuin De Hof van Lof

Kloosterstraat 6, Megen
www.hofvanlof.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Er zijn vrijwilligers aanwezig die informatie kunnen geven over wat er in de tuin groeit en bloeit.
- 2021 is het Brabants Kloosterjaar. Hiervoor is een wandelroute gemaakt: Ons Kloosterpad. een wandelpad van 330 kilometer langs vijftig Brabantse kloosters. Er zijn ook kortere rondwandelingen gemaakt. Het franciscanenklooster is hier ook in opgenomen. brabantskloosterleven.nl/het-kloosterpad

Over het monument

Het franciscanenklooster heeft een ommuurde tuin. Dit was een moestuin die groente en fruit moest leveren voor de bewoners. Omdat het aantal bewoners kleiner werd en de broeders zelf geen tuinman meer hadden, kwam een flink deel van de tuin beschikbaar voor een nieuwe bestemming: de Hof van Lof. Dit is een 'leertuin', waar velen via cursusmiddagen tot inzicht komen dat een tuin veel (onverwachte) mogelijkheden biedt. De Hof van Lof staat vol planten en bloemen die iets te maken hebben met de Bijbel, het kerkelijk jaar, de seizoenen en de gedachtenis aan bijzondere mensen, waaronder ook heiligen. Deze bijzondere tuin wordt onderhouden door een groep enthousiaste vrijwilligers. Het franciscanenklooster zelf is niet toegankelijk.

Molen Desiré

Molenstraat 2, Megen
www.megensemolen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

De molenaars zijn aanwezig om toelichting te geven

Over het monument

Deze ronde stellingmolen is gebouwd in 1875 nadat zijn voorganger, tegenover het toenmalige kasteel, was afgebrand. Veel onderdelen van de vorige molen zijn nog terug te vinden in de huidige molen. Hier werd niet alleen graan, maar ook eikenschors voor de Megense leerlooierijen gemalen. In 1923 kocht de vader van de huidige eigenaar de molen, waardoor deze al 94 jaar familiebezit is. De molen is in 2015 grondig gerestaureerd.

Gevangentoren

Torenstraat, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 10.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

In de gevangentoren is een kunsttentoonstelling te zien

Over het monument

Deze toren herinnert aan de vesting die Megen ooit was. Nadat Megen in 1357 stadsrechten kreeg, werd de stad beveiligd door een wal. In de muren werden vier toegangspoorten gemaakt. Eén daarvan was de Gevangenpoort, deze dateert uit 1366. Hier zijn veel gevangenen opgesloten, in afwachting van hun verhoor, veroordeling en soms executie door middel van 'het Sweert' of 'het Koord'. De Gevangentoren is het enige restant van de Megense stadspoorten.

Kapelanie

Dr. Baptiststraat 13, Megen

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur.
Het huis is deels open voor bezichtiging.

Over het monument

De kapelaan van de rooms-katholieke St. Servatiusparochie kreeg in 1906 een vergunning voor het bouwen van deze woning en is daar in augustus 1906 ingetrokken. De kapelanie is gebouwd in neogotische stijl. In 1921 werd de kapelanie door de kerk in verband met geldgebrek verkocht aan de Rijksveldwachter Couwenbergh. Van de opbrengst is nog een deel van het dak van de St. Servatiuskerk gerenoveerd. In Megen is de familie Couwenbergh vooral bekend door zijn dochter, juffrouw Couwenbergh, de lagere schooljuffrouw waar menig Megenaar les van heeft gehad. Het huis is aan de buitenzijde en ook binnen, op de begane grond, nog grotendeels origineel en is rijk gedecoreerd. Het huis heeft architectuur-historisch belang vanwege de stijl, de gaafheid en materiaalgebruik. Tijdens de Open Monumententendag is de benedenverdieping te bezichtigen.

't Megense Winkeltje

Dokter Baptiststraat 6, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 10.00 tot 17.00 uur

Over het monument

Ruim 100 jaar geleden werd voor dit winkelpand in de Dokter Baptiststraat de bouwvergunning afgegeven aan de heer Gerrit Staassen. Deze winkel is in Megen nog steeds bekend als de 'winkel van Staassen'. Aan het uiterlijk van het pand is nauwelijks iets gewijzigd. De verbouwingen, die in de loop van een eeuw hebben plaatsgevonden, zijn steeds in het voordeel van het pand geweest. Het winkelinterieur, met zijn art-deco kastwanden, de meer dan 100 jaar oude tegelvloer en de nog originele kleuren van 1930, is nog helemaal intact. Het pand is nu een woning met een winkel. De winkel is nog steeds in gebruik. Elke zaterdag worden hier spulletjes uit grootmoeders tijd verkocht in nostalgische sfeer.

Voormalig gemeentehuis

Torenstraat 6, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 11.00 tot 15.00 uur

Over het monument

Het voormalige raadhuis is gebouwd op grond van Willem Kipp, in de vorige eeuw wethouder, gedeputeerde en bierbrouwer. Hij woonde destijds in het herenhuis iets verderop. De armlastige gemeente kreeg de grond cadeau, er moest wel een boerderij voor afgebroken worden. Het pand is gebouwd naar een ontwerp van architect C. Roffelsen (1889-1958), die ook tekende voor de raadhuisen in Nistelrode, Boxtel en Uden. Net als zijn bekende tijdgenoot Kropholler (Raadhuis Waalwijk) was hij aanhanger van de Delftse school en een opdracht van de gemeente was dat het ontwerp aansloot bij de stijl van de Gevangentoren. Het in 1941 opgeleverde pand heeft tot 1994 dienst gedaan als raadhuis en is sinds 1996 in particulier bezit. Opvallende elementen zijn de trapgevels, de dakruiter, het wapen van Megen in de zijgevel, de monumentale hal met glas-in-lood en de raadzaal.

Foto:FC Jomatico

Clarissenklooster Sint Josephsberg

Clarastraat 2, Megen
www.clarissenmegen.nl

Openingstijden

Het rooms-katholieke Clarissenklooster is niet vrij toegankelijk, omdat het in gebruik is door de zusters Clarissen. U kunt aansluiten bij de gebedsdiensten. Kijk op www.clarissenmegen.nl voor meer informatie.

Over het monument

In Megen staan twee kloosters die in gebruik zijn, het patersklooster van de Franciscanen en het nonnenklooster van de zusters Clarissen. In 1717 vonden de Clarissen onderdak in Megen nadat zij uit Boxtel werden verdreven. Zij begonnen in 1721 met de bouw van het huidige klooster. Het werd gebouwd op de fundamenteën en binnen de gracht van het voormalige kasteel van de graven van Megen, dat in 1581 verwoest werd. De bouw verliep in diverse fasen. Onder Napoleon werd het klooster tot staatseigendom verklaard en mochten er geen nieuwe kloosterlingen intreden. Pas in 1896 mochten de zusters hun klooster terugkopen van de staat. Zij lieten architect J.H.J. Groenendaal een ontwerp maken voor de nog onvoltooide kapel. Bij de bouw daarvan vond men de zware fundering van het middeleeuwse kasteel. Deze fundering werd gesloopt en de oude bakstenen werden verwerkt in de kapel. In 2021 zijn de Clarissen 300 jaar in Megen en bestaat de gemeenschap 550 jaar. De zusters verkopen via een webwinkel en op diverse locaties in de regio producten met ingrediënten uit eigen tuin, zoals jams en spreads van De vegetarische zuster en kruidenmelanges. Ook is er een hostiebakkerij. Hiermee werken ze voor het eigen levensonderhoud en het onderhoud van het klooster.

Oud-burgemeesterswoning

Doctor Baptiststraat 1, Megen

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 10.00 tot 13.00 uur is het huis deels open voor bezichtiging

Over het monument

Dit voorname pand uit 1820 is de oud-burgemeesterswoning van Megen. Het heeft een met leien gedekt schilddak en bijzondere lijstgevels. Vanaf 1888 tot 1918 is het bewoond door Willem Remmen, burgemeester van Megen. Van 1918 tot 1946 woonde Van Vlokhoven hier, ook burgemeester van Megen.

Aan de voorzijde heeft het pand een brede granieten stoep. Binnen zijn de hal met marmeren vloer, uniek beschilderde hoge plafonds met sierlijsten, plafondmedaillons en schilderijen indrukwekkend. Het pand is in de afgelopen jaren met minutieuze aandacht voor details gerestaureerd.

Het Schouwke

Maasdijk 29, Megen

Openingstijden

Het gebouw is alleen van buiten te bezichtigen

Over het monument

Dit fraaie historische pand aan de Maasdijk dateert van 1885. Graan- en vee-handelaar A. Peters bouwt het dan als pakhuis. Op de begane grond huisvest hij vee en de bovenste twee verdiepingen doen dienst als graanopslag. In 1948 neemt de firma Coppens het pand in gebruik als steenfabriek. Er worden steentjes voor de bouw van schouwen vervaardigd. Uit die tijd dateert de naam 'Het Schouwke' voor het pand. Van 1960 tot 1981 doet Het Schouwke dienst als gemeentewerf. In 1986 wordt het door de familie Kemkens aangekocht en tot woonhuis verbouwd.

MEGEN

Kapel van Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën/Wegkapelletje Sint Anna te Drieën

35

36

Kapel van Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën

Kapelstraat 51, Megen
www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september is de kapel de gehele dag geopend

Over het monument

Deze rooms-katholieke kapel dateert uit 1733. De kapel staat onder aan de dijk, net buiten Megen, en is gerestaureerd in 1988. De zeven weeën, of smarten, zijn de lijdensmomenten uit het leven van Maria: de voorspelling van Simeon, de vlucht naar Egypte, het achterblijven van de twaalfjarige Jezus in de tempel, de ontmoeting met haar zoon tijdens de kruisweg, de kruisiging, de afneming van het kruis en de graflegging. Deze zeven Smarten staan afgebeeld op de zeven glas-in-lood ramen in de kapel. Binnen staat een replica van een houten Mariabeeld uit 1500. In de nis boven de ingang staat een replica van een terracotta Mariabeeldje van Walter Pompe dat oorspronkelijk is vervaardigd in 1736.

Wegkapelletje St. Anna te Drieën

Kapelstraat, Megen

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september is de kapel de gehele dag te bezichtigen

Over het monument

In de Kapelstraat is tevens, ongeveer ter hoogte van de molen, het kleine kapelletje te zien van Sint Anna te Drieën. Hierin staat een houten beeldje van de heilige Anna met Maria en het kind Jezus. De kapel is rond het jaar 1750 gebouwd en in 1988 gerestaureerd. Het beeld van Sint Anna te Drieën in het kapelletje is een replica van het oorspronkelijke beeld uit de 15e eeuw. Dit originele beeld staat in het religieus museum te Uden en behoort tot de kerkschatten van de St Servatiuskerk te Megen. De kapel is vanaf de Kapelstraat nabij nr.26 te bezichtigen.

MACHAREN

Sint Petrus' Banden kerk en Odradakapel

37

38

Sint Petrus' Banden kerk

Dorpstraat 1, Macharen

www.parochiewillibrordus.nl/kerken/st-petrus-banden

Openingstijden

Zondag 12 september van 13.00 uur tot 16.30 uur

Activiteiten

Tijdens de openstelling van de kerk wordt het monumentale Smits-orgel bespeeld.

Over het monument

De cultus van de Heilige Odrada is te Macharen geconcentreerd rond de Odradakapel aan de Hoefstraat en de parochiekerk van Sint Petrus' Banden, gelegen op de hoek van de Dorpstraat en de Kerkstraat. De neogotische parochiekerk van Macharen, toegewijd aan Sint Petrus' Banden, werd in 1862 gebouwd naar ontwerp van de Tilburgse architect H.J. van Tulder. De kerk staat op de plek van een middeleeuwse kerk, waarvan de vijftiende-eeuwse toren behouden bleef. De toren werd in 1882 met een segment en een nieuwe spits verhoogd. In deze zaalkerk bevinden zich onder andere een hoogaltaar uit 1862, een monumentaal Smits-orgel uit dezelfde periode en een borstbeeld van de Heilige Odrada.

De Odradakapel

Aan het einde van de Hoefstraat, Macharen.

De Odradakapel staat aan het einde van de (doodlopende) Hoefstraat op een verhoging aan de rechterkant. Deze kapel dateert uit 1850 en is gebouwd voor de Heilige Odrada, beschermheilige tegen veepest. Zij leefde waarschijnlijk in de achttiende eeuw. De kleine kapel heeft het uiterlijk van een wegkapelletje; het is een bakstenen gebouwtje met zadeldak en staat op een heuveltje, beplant met geleide lindebomen. In de kapel is een nis waarin een gipsen beeldje van de Heilige Odrada met knielend paard staat. Dit is een verwijzing naar het verhaal dat zij een wild paard temde door het een kruis te laten zien.

LITH

Schokker 't Visje

39

Schokker 't Visje

Ligplaats tegenover Lithsedijk 90, Lith

www.museumbootdeschokker.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Aan boord van deze boot kunnen bezoekers luisteren naar de verhalen van de bemanning over de geschiedenis van de Maas, over het dorp Lith en in het bijzonder over de riviervisserij. Ook zijn er demonstraties van oude ambachten.

Over het monument

Een schokker is een oude, oer-Hollandse schuit waarmee al voor het jaar 1800 op de Zuiderzee werd gevist. Oude schokkers die niet meer geschikt waren voor de zeevisserij werden verkocht aan riviervissers; ze werden bijvoorbeeld op de Maas gebruikt om te vissen op paling. Het palingvissen was nachtwerk; overdag werden de netten gerepareerd, vis verwerkt en onderhoud gepleegd aan de boot.

In 2014 heeft Joop van de Zanden zijn droom gerealiseerd en een oude schokker opgekocht. Met steun van diverse subsidies heeft hij samen met vele vrijwilligers deze boot volledig gerestaureerd en weer vaargegeschikt gemaakt. De schokker werd 't Visje' gedoopt, naar de bijnaam van Joops vader, een echte visserszoon. In de schokker maakt de stichting Schokkermuseum Lith het oude vissersleven zichtbaar. Rondkijken in en op de schokker is de moeite waard, maar hij komt het beste tot zijn recht al varende over de Maas. In principe vaart de boot in het zomerseizoen elke zondagmorgen uit (niet tijdens de Open Monumentendag).

Molen Zeldenrust

Molenstraat 44, Lith

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

De molenaar kan een demonstratie en toelichting geven.

Over het monument

Molen de Zeldenrust dateert uit 1800 en is gebouwd op oude fundamenteën van een molen die daar waarschijnlijk al vanaf 1677 stond. Het is een ronde stenen beltmolen of bergmolen. Dit is een windmolen die op een heuvel staat. Zeldenrust is een korenmolen, die lang dienst heeft gedaan voor bakkers en boeren in de omgeving. In de twintigste eeuw was de molen in handen van het molenaarsgeslacht van Eerd. Doordat er in de jaren zeventig geen opvolging was bij de laatste molenaar in de familie, werd de molen aan de toenmalige gemeente Lith overgedragen.

Sint-Lambertuskerk

Antoon Coolenplein 5, Lith
www.rkparochie-lith.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 12 september van 12.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Elk uur wordt er een orgelconcert gegeven.
- In kleine groepjes kan de kerktoeren beklommen worden om Lith en de Maas van bovenaf te zien.

Over het monument

De neogotische kerk uit 1900, het Heilig Hartbeeld uit 1927 en de pastorie uit 1845 vormen het religieuze centrum van Lith. Achter de kerk ligt het kerkhof en van 1878 tot 1968 lag hier het Getrudisgesticht van de zusters Franciscanessen S.F.I.C. van Veghel. Architect van de Sint-Lambertuskerk is C. Franssen, die in verschillende plaatsen in de gemeente aan kerkgebouwen heeft gewerkt. In de kerk zijn onder andere van belang de gebrandschilderde glas-in-loodramen, de kruisweg en het altaar. In 2009 werd een omvangrijke restauratie van kerk en toren afgerond.

Lithse paadjes

Diverse locaties, zoals het Engwijkpad of het Brouwerspad, Lith

Openingstijden

Gehele dag geopend

Activiteiten

Vanuit MFA De Snoeck, Marktplaats 24 in Lith, vertrekken op zaterdag 11 en zondag 12 september tussen 11.00 en 16.00 uur gidsen die een rondleiding geven over de Lithse paadjes.

Over het monument

De Maasdorpen Lith, Lithoijen en Maren-Kessel hebben een rijk verleden: een bijzondere archeologische rijkdom, nog vrijwel onontgonnen middel-eeuwse historische bronnen en bijzondere dorpsstructuren en karakteristieke bebouwing. Zo komen er in deze dorpen historische karakteristieke paden voor, die vaak nog stammen uit de middeleeuwen. Deze paden zijn uniek voor het Maasgebied en voor zover bekend zelfs voor geheel Nederland. Bij deze paden liggen onder andere de voorkanten van boerderijen aan een (verhard) woonpad, dat vaak iets hoger ligt dan het omliggende terrein. Als men bijvoorbeeld over het Engwijkpad of het Brouwerspad loopt, is dit goed te zien. Deze paden zijn de afgelopen jaren verbeterd en hersteld door de gemeente Oss, die het Padenplan uit 1999 van Rob Aben Landschapsarchitectuur van de oud-gemeente Lith heeft geactualiseerd. Dit plan, waarin maar liefst 35 aanbevelingen worden gedaan om de bijzondere cultuurhistorische waarden van deze paden in Lith en omgeving te verbeteren, te behouden of te herstellen, wordt in fases uitgevoerd.

Het kerkje in de Notenboomgaard

Sluisstraat 1, tegenover de Maximasluizen, Lithoijen

Openingstijden

Gehele dag geopend

Over het monument

Op deze plek, vlakbij de Maas en de sluis, bevond zich ooit de oudste kern van Lithoijen. In het jaar 968 komt het dorp voor het eerst voor in archiefstukken. In dat jaar schenkt koningin Gerberga Litta Minor (=Lithoijen) aan de abdij van Reims. Tot 1843 stond hier aan de dijk het oude kerkje van het dorp. Het was oorspronkelijk gebouwd met tufsteen in Romaanse stijl, maar later zijn er waarschijnlijk gotische elementen aan toegevoegd. De patroonheilige was de heilige Remigius.

In 1843 is het kerkje gesloopt. Het inmiddels verderop gelegen Lithoijen groeide door en het Groenewoud, zoals het terrein lokaal bekend stond, raakte verlaten en begroeid met notenbomen. Rondom het kerkje lag een begraafplaats. Deze is nog lang in gebruik gebleven; officieel tot 1990. In de volksmond kreeg het de naam 'drenkelingenkerkhof'.

In 2013 is op dit terrein archeologisch onderzoek gedaan. Toen zijn de muurresten van het kerkje en de muur rondom de begraafplaats teruggevonden. Deze zijn in 2016 weer zichtbaar gemaakt en er is een informatiebord geplaatst.

Het Oude Raadhuis

Prelaat van den Bergplein 2-4, Lithoijen
www.hetraadhuislithoijen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 en zondag 12 september van 11.00 tot 17.00 uur.

Over het monument

Dit kenmerkende gebouw is rond 1906 ontworpen door Egidius L. Janssen uit Neerloon. Voor de bouw van het gemeentehuis was fl. 3500,- (bijna € 1600,-) gereserveerd. Maar dat bleek niet genoeg. Op dat moment stond de Boerenleenbank nog in de kinderschoenen. Zij vonden de gemeente Lithoijen niet kredietwaardig genoeg en weigerde een financiering. De toenmalige gemeentesecretaris Van de Schans heeft daarom zelf maar geld geleend om te zorgen dat er toch een gemeentehuis gebouwd kon worden. Nadat de gemeente Lithoijen opging in de gemeente Lith, kwam het raadhuis in particuliere handen en werd door verschillende gezinnen en bedrijfjes bewoond. In 2000 is het pand volledig gerestaureerd. Tegenwoordig fungeert het raadhuis als trouwlocatie en restaurant en kunnen bezoekers hier terecht voor een lunch, diner, high tea of een koffie met huisgemaakt gebak.

Voormalige pastorie

Kerkpad 3, Maren-Kessel
www.depastorije.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 13.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Een deel van de woning, de tuin en het terrein van de voormalige kerk met het kerkhof is te bezichtigen onder deskundige begeleiding. Er zijn rondleidingen op zaterdag 11 september om 13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur
- Er is een foto-expositie in huis en tuin

Over het monument

De voormalige pastorie aan Kerkpad 3 is een rijksmonument. Het is gebouwd in 1873 in neogotische stijl. Het was de dienstwoning van de ernaast gelegen katholieke kerk. In 1944 werd deze kerk door de Duitse bezetter opgeblazen. De fundamenten zijn nog deels zichtbaar. Kerkgangers konden na de oorlog tijdelijk terecht in een schuur aan de overzijde, daarna werd een nieuwe kerk gebouwd op een andere plek. In 1955 kwam de pastorie in particulier bezit en is nu in gebruik als woning.

Het gebouw is omgeven door een grote boomgaard en siertuin waarvan een aantal bomen is opgenomen in de gemeentelijke lijst van bijzondere bomen. Grenzend aan het perceel ligt de oude kerkelijke begraafplaats en staat een kleine, in 1955 gebouwde, Mariakapel.

Het Kerkpad waaraan de pastorie ligt, kreeg onlangs weer de historische naam 'den heiligen gang'. Dit is aan het begin en einde van het pad in steen gebeiteld. Dit is onderdeel van het recent uitgevoerde Lithse padenplan.

Maria Magdalenakerk Kerkmuseum de Peperbus

Kerkstraat 14, Geffen | www.parochiegeffen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 10.00 tot 16.00 uur en zondag 12 september van 10.30 tot 16.00 uur. Op zondag is alleen de kerk te bezichtigen, niet het museum en de toren.

Over het monument

In 1423 werd in het Bossche kapittel aansporing gegeven om een grote nieuwe kerk in Geffen te bouwen. Rond 1450 waren de toren en kerk klaar. Het oude bestaande kerkje werd toen gebruikt als sacristie. In 1893 heeft er een verbouwing en vergroting plaatsgevonden onder architectuur van C. Franssen uit Roermond, die ook in andere plaatsen in de regio werkte. Het oude kerkje werd afgebroken en er kwam een transept en nieuw priesterkoor, even hoog als het middenschip. De kerk werd een kruisbasiliek. Het interieur werd rijkelijk versierd met beschilderingen en kreeg nieuwe altaren. In de jaren 60 werden helaas de zijaltaren verwijderd als ook alle banken en de preekstoel. Gelukkig bleef de sierlijke beschilderingen en het hoofdaltaar behouden. Maar in de jaren '70 keerden weer banken terug in de kerk, alsmede een preekstoel. Deze meubels, uit kerken in 's-Hertogenbosch en Tilburg, vervingen de door veel parochianen verfoeide stoelen. In de kerktoeren is een klein kerkmuseum ingericht: de Peperbus. Hierin zijn allerlei oude gebruiksvoorwerpen te zien, zoals kelken, cibories, monstransen, relikwiehouders en kerkelijke gewaden.

Molen De Zeldenrust

Toegangsweg tegenover Elzendreef 36, Geffen
www.zeldenrustgeffen.nl

Openingstijden

Zaterdag 11 september van 9.30 uur tot 14.00 uur

Over het monument

Molen Zeldenrust is een standerd- of standaardmolen, bestemd voor het malen van graan. De molen is vaak verhuisd en heeft een bewogen historie. Hij dateert uit 1621 en is omstreeks 1748 naar Geffen gekomen. Hij stond toen op de plek waar nu de straat Den Ham is. Door aanleg van de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Nijmegen, kort na 1870, raakte de molen geïsoleerd van het dorp. De molenaar besloot met molen en al te verhuizen naar de plek waar nu de hoek van de Mulderstraat-Willibrordusstraat is. In 1975 kocht de gemeente Geffen de molen voor één gulden. Hij werd afgebroken en de onderdelen werden opgeslagen. In 1980 begon de herbouw en de molen kreeg een prachtige nieuwe plek met voldoende windvang aan de rand van het dorp, nabij de Leiweg en de Elzendreef. Op 18 januari 2007 verwoestte een hevige storm de molen, maar de Zeldenrust werd gelukkig weer opgebouwd en in 2008 heropend.

Tot de jaren vijftig van de vorige eeuw is er steeds een beroepsmolenaar werkzaam geweest op de korenmolen. Nu wordt de molen beheerd door vrijwillige molenaars. De molen is elke week op zaterdag van 9.30 uur tot 12.00 uur open en in gebruik.

Molen De Vlijt

Groenstraat Geffen

Openingstijden

Zaterdag 11 september en zondag 12 september van 11.00 uur tot 15.00 uur

Over het monument

De Vlijt is een gesloten standaard- of standaardmolen. Hij is in 1681 gebouwd in Boxtel en in 1875 verplaatst naar Geffen. In 1899 is hij verkocht aan de familie De Kinderen en vele jaren voor productie gebruikt. In 1973 kocht de gemeente Geffen de in verval geraakte molen. Hij werd afgebroken, gerestaureerd en opnieuw opgebouwd op de plaats waar hij nu staat.

De molen heeft een grote landschappelijke waarde, doordat hij vrij in het veld staat en van veraf goed zichtbaar is. Hierdoor vangt hij ook veel wind. Tegelijk is de molen beeldbepalend voor het dorp. Hij is nu nog regelmatig in gebruik. De molen is elke week open en is dan in gebruik op zondag van 10.00 uur tot 12.00 uur en op woensdag van 13.00 uur tot 16.00 uur.

De Joodse begraafplaats

Kraaienven, Geffen

Openingstijden

De begraafplaats is niet toegankelijk, maar kan via het grindpad aan de oostzijde bezichtigd worden.

Over het monument

Voor zover bekend, was eind zeventiende eeuw het Smouse Kerkhof in Geffen de enige Joodse begraafplaats in Noord-Brabant. Oorspronkelijk had de heerlijkheid Geffen de grond van deze "Eeuwige Ruststede" blijkbaar aan één Joodse familie beschikbaar gesteld, maar door de komst van steeds meer Joden naar Brabant kreeg deze dodenakker al snel de functie van streekkerkhof. De oudste, nog aanwezige, grafzerk dateert uit 1760. Mogelijk zijn er oudere grafstenen en graven in de loop der eeuwen in de rulle grond verzonken. Hiernaar is enkele jaren geleden archeologisch onderzoek gedaan op initiatief van heemkundewerkgroep 'Vladerack'. Nu staan er nog 86 grafstenen, waaronder enkele van de bekende families Van den Bergh, Van der Wielen, Zwanenberg en Hartog. Sommigen zijn goed zichtbaar vanaf het grindpad aan de oostzijde.

Meer weten?

Meer weten over de rijke historie van Oss en omgeving? Er zijn veel plekken, publicaties en websites waar je meer informatie kunt vinden, zoals:
www.stadsarchiefoss.nl;
www.stadsarchiefoss.nl/collectie voor onder andere digitale kranten en heel veel beeldmateriaal;
www.ossecanon.nl;
www.bhic.nl
www.trefhetinoss.nl/dit-tref-je-in-oss/spannendegeschiedenis
In het Stadsarchief is de historische publicatie 'Mens en Maasland' gratis af te halen, waarin de geschiedenis van de gemeente Oss wordt verteld.

Open Monumentendag op school

Monumenten zijn zeker niet alleen interessant voor volwassenen. Kinderen zijn in het weekend natuurlijk van harte welkom, maar basisscholen in de gemeente kunnen ook meedoen met de Open Monumentendag. Hiervoor heeft de landelijke Stichting Open Monumentendag het educatieve project 'Open Monumenten Klassendag' ontwikkeld. Scholen kunnen op de vrijdag voor de Open Monumentendag met groep 5 tot en met 8 een monument bezoeken. Zij krijgen daar een korte rondleiding of een workshop en maken een kijkwijzer met allerlei vragen en opdrachten. Oss was een van de pilotgemeenten die met dit project startten en doet al vanaf 2009 met veel klassen mee met deze landelijke Klassendag.

Foto voorzijde en foto gemeentehuis Megen: FC Jomatico
Vormgeving: afdeling Vormgeving en Publicatie, gemeente Oss
Druk: Compleet print Oss
Oplage: 3.500 stuks

Augustus 2021

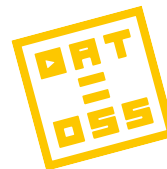
De Open Monumentendag wordt gecoördineerd door het Stadsarchief Oss in opdracht van de gemeente Oss en wordt mede mogelijk gemaakt door vele betrokken erfgoedorganisaties, vrijwilligers en monumenteneigenaren die de monumenten openstellen en de activiteiten organiseren. Het Stadsarchief is een onderdeel van de Bibliotheek Oss.

Kijk voor actuele wijzigingen, ook in verband met de eventuele maatregelen rond corona, op www.trefhetinoss.nl; www.stadsarchiefoss.nl of op de Facebookpagina van Stadsarchief Oss.

stadsarchief oss

adres Raadhuislaan 10 - 5341 GM Oss
t 0412 842 010 i www.stadsarchiefoss.nl
e informatie@stadsarchiefoss.nl - entree gratis

**COMPLEET
PRINT**